

MAJ JA TOR NESSLINGIN SÄÄTIÖ

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2009

Säätiön toiminnan tarkoitus ja päämäärä

Säätiön tarkoituksena on sääntöjensä mukaan edistää teknistä ja luonnontieteellistä tutkimusta veden ja ilman saastumisen välittömäksi ja välilliseksi ehkäisemiseksi, saastuneiden vesistöjen puhdistusmenetelmien aikaansaamiseksi sekä muunkin ympäristönsuojelun kehittämiseksi. Säätiö toteuttaa tarkoitustaan antamalla apurahoja sekä tunnustus- ja muita palkintoja sanotunlaisen teknisen ja luonnontieteellisen tutkimuksen harjoittajille, hankkimalla ja asettamalla käytettäväksi tiloja ja apuvälineitä tällaista tutkimusta varten, tukemalla sellaista tiedotus- ja muuta toimintaa, joka on omiaan saamaan yleisen mielipiteen suosiolliseksi tällaista tutkimusta ja sen päämääriä kohtaan, ynnä muilla tarpeellisilla toimilla.

Keskeisimpänä Säätiön tarkoituksen toteuttamisen muotona ovat toimintavuonna 2009 olleet henkilökohtaiset stipendit, joita on myönnetty ympäristönsuojeluun liittyvissä tutkimushankkeissa toimiville tutkijoille sekä tällaiseen tutkimukseen liittyvien kustannusten (esim. matkat, tarvikkeet, laitteet, analyysipalvelut, aputyövoiman palkkaus) rahoittaminen. Henkilökohtaisia stipendejä on myönnetty pääsääntöisesti väitöskirjatyöskentelyyn ja eräissä tapauksissa myös post doctoral –työskentelyyn. Apurahoja voivat hakea yksittäiset tutkijat, tutkimusryhmät ja yhteisöt.

Tutkimuksen rahoittaminen ja asiantuntijalautakunta

Säätiön apurahat julistettiin haettaviksi 9.8.2009. Määräaikaan 11.9.2009 mennessä saapui 289 hakemusta. Hakemukset jakaantuivat ympäristötutkimuksen eri lohkoille seuraavasti: ilmakehäntutkimus 37 kpl, vesiympäristön tutkimus 76 kpl, maaekosysteemien ja pohjavesien tutkimus 79 kpl, ympäristötekniikan tutkimus ja kehittäminen 30 kpl, ympäristönsuojelun yhteiskunnallisten ohjauskeinojen tutkimus 26 kpl, ympäristötutkimuksesta tiedottaminen 10 kpl, kongressit/opintomatkat 12 kpl ja muut tutkimukset 19 kpl.

Näistä hakemuksista hallitus myönsi rahoitusta syksyn haun yhteydessä 104 hankkeelle yhteissummaltaan **2.314.408,00 euroa** (liite 1). Rahoitus myönnettiin yhtä hanketta lukuun ottamatta kaikille asiantuntijalautakunnan esittämille hankkeille. Myöntösumma sisälsi apurahansaajille pakollisiksi muuttuneiden, Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tarjoamien eläke-, työtaturma-, ja ryhmähenkivakuutusten kustannukset. Lisäksi myönnettiin **16.000 euroa** tutkijoiden lisävakuutusmaksuihin. Lisävakuutuksella kokovuotisille stipendiaateille korvataan apurahansaajilta puuttuva työterveyshuolto. Lisäksi hallitus myönsi kokouksessaan 8.6.2009 Antti Arolalle **3.400 euron** lisäapurahan stipendiaatti Jani Huttusen tutkimusvierailua varten sekä Christoffer Boströmille kokouksessaan 10.3.2009 aputyövoiman palkkaukseen **6.041,37 euroa**. Tämän lisäksi myönnettiin eri hakemuksesta yhteensä **3.472,24** lisäapurahat MYEL-vakuutuksiin.

Vuonna 2009 myönnettyjen apurahojen kokonaismäärä oli siis **2.343.321,61** euroa (liite 1).

Säätiön apurahojen jaosta ja muista tutkimustoimintaa koskevista asioista tekee esitykset asiantuntijalautakunta. Toimintavuonna 2009 lautakuntaan kuuluivat seuraavat jäsenet (toimikausi suluissa):

<i>Dosentti Pia Kilpinen</i>	<i>(2007-09)</i>
<i>Professori Tapio Kotiaho</i>	<i>(2009-11)</i>
<i>Professori Jussi Kukkonen</i>	<i>(2007-09)</i>
<i>Professori Kari Lehtinen</i>	<i>(2009-11)</i>
<i>Dosentti Jari Haimi</i>	<i>(2008-10)</i>
<i>Dosentti Adriaan Perrels</i>	<i>(2009-11)</i>
<i>Dosentti Pirkko Siikamäki</i>	<i>(2007-09)</i>
<i>Dosentti Marko Virta</i>	<i>(2009-11)</i>
<i>Professori Mari Walls</i>	<i>(2007-09)</i>

sekä tutkimuspäällikkö dosentti Tuulia Hyötyläinen (31.7.2009 saakka) ja tutkimuspäällikkö dosentti Päivi Tikka (1.8.2009 alkaen).

Asiantuntijalautakunnan uusina jäseninä aloittivat dos. Adriaan Perrels ja prof. Kari Lehtinen. Vuoden 2009 lopussa erovuorossa toisen kolmivuotiskauden jälkeen olivat prof. Jussi Kukkonen ja prof. Mari Walls, jotka toimivat myös lautakunnan puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana. Lautakunta kokoontui neljä kertaa.

Puheenjohtajalle maksettiin asiantuntijalautakunnan kokousten ulkopuolella tehdystä valmistelutyöstä vuosipalkkiona 1.800 euroa ja muille jäsenille 1.300 euroa. Kokouspalkkiona maksettiin puheenjohtajalle 200 euroa ja muille jäsenille 150 euroa kokoukselta. Kokoukset kestivät yleensä koko päivän. Kaiken kaikkiaan asiantuntijalautakunnan palkkioihin käytettiin 17.800 euroa.

Hallitus ja asiantuntijalautakunta tekivät elokuussa 2009 yhteisen ekskursion Ruotsiin. Matkalla vierailtiin Tukholmassa sijaitsevissa MISTRA:ssa (Stiftelsen för Miljöstrategisk Forskning) ja Tukholman yliopiston alaisessa Stockholm Resilience Centre:ssä. Lisäksi käytiin Uppsalassa, jossa tutustuttiin Sveriges Lantbruksuniversitet:iin ja Carl von Linnén aikanaan perustaman puutarhan hengessä rakennettuun Linnéträdgårdeniin.

Säätiön talous

Säätiön omaisuus oli toimintavuoden lopussa sijoitettu kirjanpitoarvojen mukaan seuraavasti:

<i>Pysyvät vastaavat</i>		
<i>Metsätilat</i>		687.192,01
<i>Muut kiinteistöt</i>		4.204,70
<i>Sijoitukset</i>		
<i>Pörssinoteeratut kotimaiset osakkeet</i>	10.943.809,87	
<i>Ulkomaiset osakkeet, rahastot ja jvk:t</i>	33.684.536,17	
<i>Kiinteistöosakkeet</i>	7.871.157,17	
<i>Kotimaiset sijoitusrahastot</i>	3.081.134,84	
<i>Kotimaiset joukkovelkakirjalainat</i>	<u>3.498.308,10</u>	
		59.078.946,15
<i>Käyttöomaisuusarvopaperit</i>		88.285,88
<i>Muut pitkävaikutteiset menot ja kalusto</i>		25.281,02
<i>Vaihtuvat vastaavat</i>		926.113,94
<i>./ vieras pääoma</i>		<u>3.276.050,62</u>
<i>Yhteensä</i>		57.533.973,08

Tilikauden ylijäämä oli 5.047.713,95 euroa.

Vuotta 2009 leimasi voimakas toipuminen finanssikriisin aiheuttamasta arvopaperi- ja rahastosijoitusten arvojen ja tuottojen laskusta. Vuosi alkoi epävarmoissa tunnelmissa, mikä myös heijastui arvopapereiden hintoihin. Maaliskuussa tapahtui käänne, jonka seurauksena sijoitusten arvot vuoden loppuun mennessä nousivat merkittävästi. Vuoden lopun kurssitilanteen perusteella kirjattiin arvopapereihin 5.157.653 euron arvonalautukset.

Arvopapereiden myyntivoitoista saatiin toimintavuoden aikana 531.435 euron tuotto. Korko- ja osinkotuottojen yhteismäärässä taantuma vielä näkyi. Niiden yhteismäärä jäi 899.139 euroon. Sijoitusrahastojen tuotto kuitenkin kasvoi edellisvuosiin verrattuna 374.143 euroon.

Vuoden 2009 vuokratuotot olivat 1.128.092 euroa ja maksetut yhtiövastikkeet 291.485 euroa, mikä vastaa edellisvuoden tasoa. Toimintavuoden aikana myytiin osa Kiinteistö Oy Erottaja 1-3:n osakkeista. Kauppa käsitti 223 m²:n asunnoksi muutettavissa olevan toimistotilan, jota koski määräaikainen vuokrasopimus.

Korko-, osinko- ja vuokratuottojen sekä sijoitusrahastojen tuottojen yhteismäärä vähennettynä huoneistoista maksetuilla vastikkeilla oli yhteensä 2.109.889 euroa. Myönnettävien apurahojen kokonaismäärästä päätettäessä Säätiön hallitus on kiinnittänyt huomiota siihen, että mainittu reaalisista rahavirroista muodostuva summa suuruusluokaltaan pitkällä aikavälillä vastaisi varsinaisen toiminnan kulujen määrää. Vuonna 2009 apurahatoiminnan kulut olivat yhteensä 2.287.254 euroa ja varsinaisen toiminnan kulut 2.383.702 euroa.

Säätiön arvopaperiomaisuuden hoitajina toimivat edelleen Gyllenberg Asset Management Oy ja Evli Varainhoito Oy. Varainhoito oli järjestetty konsultatiivisin varainhoitosopimuksin siten, että sijoituksia koskeva lopullinen päätösvalta oli Säätiön hallituksella. Varainhoitajien esitykset perustuivat varainhoitoyhteisöjen mallisalkkujen muutoksiin, joista Säätiön hallituksen asianmukaiseksi arvioima osa toteutettiin Säätiön salkussa. Käytännössä hallitus hyväksyi salkunhoitajien esitykset lähes poikkeuksetta.

Joulukuussa päätettiin laajan tarjouskilpailun jälkeen vuoden 2010 alussa voimaan tulevasta uusista salkunhoitojärjestelyistä ja omaisuudenhoitosopimuksista. Uusiksi salkunhoitajiksi valittiin Evli Varainhoito Oy:n rinnalle ICECAPITAL Varainhoito Oy ja Taaleritehdas Oy. Gyllenberg Asset Management Oy:n sopimus irtisanottiin.

Säätiön sivutoiminen asiamies ja päätoiminen toimistonhoitaja huolehtivat Säätiön kiinteistö- ja vuokralaishallinnosta.

Säätiön metsien hoidosta vastasi pääasiassa UPM Metsä – metsänhoitopalvelu. Metsiä hoidettiin ohjelmoidusti ja suunnitelmallisesti kestävän metsätalouden periaatteiden mukaisesti. Toimintavuoden aikana saatiin 77.229 euron metsätuotot.

Sijoitustoiminnassa noudatettiin aiemmin määriteltyjä eettisiä suuntaviivoja. Sijoituskohteiden eettisyyden arvioinnissa käytettiin sekä positiivista että negatiivista arvottamista. Säätiön kohdalla positiivinen arvottaminen tarkoittaa sijoitusten liittymistä Säätiön toiminnan tarkoitukseen. Positiivisen arvottamisen kautta valikoituvat sijoituskohteet voivat liittyä ympäristönsuojeluun, kestävään kehitykseen sekä innovatiivisen ympäristötekniikan kehittämiseen. Negatiivisessa arvottamisessa on kyse poissulkevasta sijoituspolitiikasta. Vältettäviin toimialoihin kuuluvat tupakka-, alkoholi-, uhkapeli-, porno- ja aseteollisuus. Vältettävät yhtiöt toteuttavat epätoivottua ympäristöpolitiikkaa tai ovat tekemisissä lapsityövoiman ja ihmisoikeusrikkomusten kanssa.

Eettisen sijoittamisen lähtökohtana on, ettei Säätiö joudu tyytymään tavanomaista pienempään sijoitustuottoon. Eettisesti toimivat yritykset ovat todennäköisesti muita yrityksiä kilpailukykyisempiä pitkällä aikavälillä. Yritykset, jotka huomioivat yhteiskuntavastuun ja ympäristöriskit ovat todennäköisimpiä menestyjiä ja siksi hyviä sijoituskohteita.

Toimintaan liittyvät riskit ja epävarmuustekijät

Säätiön apurahatoiminta perustuu pääasiassa osinkojen, korkojen ja vuokrien muodostamaan juoksevaan tuottoon, jonka määrä vaihtelee suhdanteiden mukaan, muttei niin paljon kuin osakkeiden kurssitaso ja rahasto-osuuksien arvo. Ennustettuun yleiseen taloudelliseen kehitykseen ei sisälly tekijöitä, jotka vaarantaisivat säätiön kykyä suoriutua apurahojen maksatuksesta tai muuten vaikeuttaisivat säätiön toimintaa.

Säätiön omaisuus on kattavasti vakuutettu. Vuokrattaviin huoneistoihin liittyy myös menetettävän vuokratulon kattava keskeytysvakuutus sen varalta, että vuokrauskohde vahinkotapahtuman johdosta tulee käyttökelvottomaksi.

Säätiön huoneistosalkun sisällössä on riskien välttämisen tarkoituksessa kiinnitetty huomiota siihen, ettei yksittäisen vuokrasuhteen osuus saa liian suurta merkitystä vuokratulojen kokonaismäärässä. Tyhjilleen jäämisen riskin kannalta on perustellumpaa pitää salkussa useita kooltaan suhteellisen pieniä huoneistoja kuin vain muutamia isoja kohteita.

Toiminnan kehittämiseen vaikuttavia seikkoja

Säätiön vuotuiset apurahasummat ovat kasvaneet maltillisesti. Tarkoituksena on tukea korkeatasoista tutkimusta suhdanteista riippumatta vakiintuneella tasolla myös silloin, kun julkinen ja muu yksityinen rahoitus on niukkaa. Säätiön apurahatoiminnan voidaan valitun toimintalinjan mukaisesti olettaa jatkossakin säilyttävän entisen tasonsa.

Apurahojen kohdentamiseen vaikuttavia tekijöitä ovat ympäristön tilaan liittyvien uusien ongelmien aktualisoituminen sekä uusien tutkimusmenetelmien kehittäminen. Myös lisääntyvä tutkimusympäristön kansainvälistyminen, poikkitieteellisyys sekä tiedonvälityksen tarpeen kasvu vaikuttavat Säätiön toiminnan suuntaamiseen. Säätiön apurahapolitiikka on dynaamista. Ympäristötutkimuksen uusiin haasteisiin voidaan asiantuntijalautakunnan arviointikykyyn luottaen reagoida nopeasti oikeilla apuraharatkaisulla ja painopistevalinnoilla.

Hallinto

Säätiön hallitukseen kuuluivat toimintavuoden aikana:

Diplomiekonomi Felix Björklund
 Oikeustieteen lisensiaatti Asko Sasi
 Filosofian tohtori Timo Kairesalo
 Maatalous- ja metsätieteiden tohtori Tellervo Kylä-Harakka-Ruonala
 Filosofian lisensiaatti Sirkka Hautojärvi
 Filosofian tohtori Jari Niemelä
 Hallituksen puheenjohtajana toimi Björklund. Varapuheenjohtajana toimi Kairesalo.

Hallitus kokoontui kahdeksan kertaa.

Hallituksen työvaliokuntaan kuuluivat puheenjohtajana Björklund sekä jäseninä Sasi ja Kylä-Harakka-Ruonala. Työvaliokunta kokoontui lähinnä salkunhoidon kilpailutukseen liittyen toimintavuoden aikana viisi kertaa haastatellen salkunhoitajaehdokkaita ja neuvotellen tulevista salkunhoitojärjestelyistä.

Hallituksen tutkimusvaliokuntaan kuuluivat Kairesalo puheenjohtajana sekä Niemelä ja Hautojärvi jäseninä. Tutkimusvaliokunta toimi asiantuntijalautakunnan ja hallituksen välisenä yhteistyöelimenä sekä valmisteli hallituksen päätettäväksi tulleita tutkimusasioita. Tutkimusvaliokunta kokoontui kuusi kertaa.

Hallituksen jäsenille maksettiin virkamiehiin sovellettavan valtionvarainministeriön kokouspalkkiosuosituksen mukainen kokouspalkkio kaksinkertaisena. Palkkio maksettiin

myös työvaliokunnan ja tutkimusvaliokunnan kokouksista. Lisäksi hallituksen puheenjohtajalle maksettiin 3.000 euron ja jäsenille 2.600 euron vuosipalkkio. Hallituksen palkkioihin käytettiin yhteensä 22.066 euroa.

Säätiön tilintarkastajina toimivat KHT Jaakko Nyman ja KHT Nina Johansson. Heidän varamiehinään toimivat KHT Jorma Nurkkala ja KHT Sixten Nyman. Tilintarkastajille maksettiin palkkioita yhteensä 8.603 euroa.

Säätiön tutkimuspäällikkönä toimi dosentti Tuulia Hyötyläinen päätoimisesti 30.4.2009 saakka ja sivutoimisesti 7.8.2009 saakka. Päätoimisena tutkimuspäällikkönä aloitti 1.8.2009 dosentti Päivi Tikka. Sivutoimisena asiamiehenä toimi varatuomari Jarmo Hirvonen, päätoimisena toimistonhoitajana HSO-sihteeri Leena Pentikäinen ja kirjanpitäjänä ekonomi Eva Kyllönen (E & T Kyllönen Ky). Vakituisen henkilökunnan palkkioihin käytettiin yhteensä 129.244 euroa. Kirjanpitäjän palkkio oli 9.322 euroa.

Säätiön toimisto sijaitsi osoitteessa Fredrikinkatu 20 B 16, Helsinki.

Helsingissä maaliskuun 16. päivänä 2010

Felix Björklund

Asko Sasi

Timo Kairesalo

Tellervo Kylä-Harakka-Ruonala

Sirkka Hautojärvi

Jari Niemelä

Jarmo Hirvonen

Päivi Tikka